

Lest Best
TAALSCHOOL

C1.1
NLP

Studiewijzer

DEEL A: OVERZICHTEN

A1 Over Lest Best

Lest Best is een taalschool met een duidelijke doelgroep: iedereen van wie het Nederlands niet de moedertaal is met een HBO- of universitair niveau. Wij bieden taalcursussen van niveau A1 tot en met C2.

Wat typeert ons?

Goed lesmateriaal

We gebruiken de boeken 'Nederlands in gang', 'Nederlands in actie', 'Nederlands op niveau', 'Nederlands naar perfectie' en 'Nederlands naar de top'. Dit zijn goede boeken met levensechte dialogen, interviews en spreekopdrachten, interessante, actuele teksten en duidelijke grammatica-oefeningen. Bij ieder boek hoort een website met veel oefeningen.

YouTube-kanaal

Op ons YouTube-kanaal leggen we de grammatica van het Nederlands uit. Ook geven we er tips, bijvoorbeeld voor het leren van woorden.

Zorgvuldige intake

Iedereen die zich aanmeldt, doorloopt een zorgvuldige intakeprocedure. Op basis hiervan bepalen we welke cursus het beste past.

Kleine groepen

Onze groepen bestaan uit maximaal twaalf deelnemers, omdat we het belangrijk vinden dat iedereen voldoende aandacht, begeleiding en correctie krijgt.

Duidelijke leerdoelen

Je leert iedere cursus nieuwe woorden en nieuwe grammaticaregels te gebruiken. Het uiteindelijke doel is goed te leren spreken, schrijven, lezen en luisteren en daarbij over voldoende vocabulaire te beschikken.

Homogene groepen

Iedere groep bestaat uit cursisten met een vergelijkbaar taalniveau.

Certificaat of bewijs van deelname

Na iedere cursus ontvang je een certificaat met je resultaten. Als je resultaten niet voldoende zijn, ontvang je een bewijs van deelname.

Professionele docenten NT2

Alle docenten zijn gespecialiseerd in Nederlands als tweede taal.

Resultaatgericht

Alle cursussen zijn gericht op een specifiek doel, bijvoorbeeld van A1 naar A2 of van B1 naar B2-niveau of het behalen van het staatsexamen programma I of II.

A2 Taalniveau C1

Aan het eind van de C1.1- en C1.2-cursus heb je als het goed is taalniveau C1 bereikt. Maar wat houdt dat eigenlijk in? Hieronder staat per vaardigheid kort aangegeven wat je moet kunnen op C1-niveau.

Lezen

Je kunt lange, complexe teksten op detailniveau begrijpen. Daarbij maakt het niet uit of het gaat om artikelen uit kranten en tijdschriften, om literaire werken of om specialistische, academische publicaties, zelfs buiten je eigen vakgebied. Je mag wel soms stukjes herlezen om het helemaal te begrijpen. Je mag daarvoor dan een woordenboek gebruiken.

Luisteren

Je kunt uitgebreide betogen volgen. Ook als het over een abstract en complex onderwerp buiten je eigen vakgebied gaat. Als een betoog geen duidelijke structuur heeft, ben je toch in staat het te volgen. Je mag details nog controleren, bijvoorbeeld als het accent niet vertrouwd is. Je kunt idioom herkennen en uitdrukkingen uit de spreektaal. Je kunt opmerken dat een spreker andere woorden gebruikt als hij in een andere omgeving is.

Spreken

Je kunt je standpunt helder overbrengen, met een duidelijk te volgen structuur en een logische conclusie. Je spreekt vloeiend. Dat wil zeggen dat het bijna niet merkbaar is dat je moet zoeken naar de juiste woorden. Je kunt de taal flexibel en effectief gebruiken al naargelang de (sociale of professionele) context.

Schrijven

Je bent in staat verschillende tekstsoorten, zoals brieven, opstellen en verslagen, duidelijk en goed gestructureerd te schrijven over complexe onderwerpen op het gebied van bijvoorbeeld werk, opleiding, maatschappij en persoonlijk leven. Je kunt daarbij rekening houden met de lezer. Je kunt je standpunten duidelijk uiteenzetten, hoofdzaken benadrukken en afsluiten met een passende conclusie.

A3: Lessenoverzicht

Les 1:

- Kennismaken: jezelf en een ander introduceren
- Uitleg cursusprogramma
- Praten over solliciteren
- Grammatica adjectief
- Een wervende tekst schrijven

Les 2:

- Praktijkopdracht nabespreken
- Een videofragment navertellen en bediscussiëren
- Nieuwe woordenschat begrijpen en gebruiken
- Schriftelijk reageren op een casus
- Discussiëren over omgangsvormen in ongemakkelijke situaties

Les 3:

- Begrip nieuwe woordenschat, uitdrukkingen en woordgroepen
- Indirecte rede gebruiken
- Vaste combinaties met preposities automatiseren
- Spreken: je mening geven over salaris en werk
- Spreken over cosmetische behandelingen

Les 4:

- Een gesprek voeren over de impact van de stijgende populariteit van cosmetische ingrepen
- Nieuwe woordenschat goed begrijpen en correct gebruiken
- Het woordje 'er' correct gebruiken in geschreven en gesproken taal
- Debatteren over een maatschappelijk vraagstuk

Les 5:

- Nieuwe woordenschat goed begrijpen en correct gebruiken
- Structuurwoorden correct gebruiken
- Spreken over je eetpatroon van oudsher
- Idioom: versterkende adjectieven gebruiken
- Grammatica van vooruitwijzend 'er' goed toepassen
- Ervaringen en tips uitwisselen over feedback geven op taal

Les 6:

- Controle begrip woordenschat en grammatica H1 en 2 (tussentoets)
- Structuurwoorden begrijpen en correct gebruiken
- Mondelinge informatie schriftelijk verwerken
- Spreken over generatieverschillen en -kenmerken

Les 7:

- Nabespreken tussentoets
- De kern van een gelezen artikel navertellen
- Nabespreken video
- Laagfrequente structuurwoorden gebruiken
- Tekstbegrip 'Generatie XYZ'
- Goed gebruik woordenschat bij 'Generatie XYZ'
- Spreken over vragen bij het thema onderwijs

Les 8:

- Nabespreken praktijkopdracht
- Goed begrip en gebruik grammatica perfectum met twee infinitieven
- Spreken over gepersonaliseerd leren
- Tekstbegrip 'Interview met Erik Meester'
- Goed begrip woordenschat bij 'Erik Meester'
- Spreekopdracht: spreken over onderwijs (1)
- Grammatica/spreken: structuurwoorden correct gebruiken

Les 9:

- Nabespreken praktijkopdracht
- Spreken over prestatiedruk bij kinderen
- Spreekopdracht: spreken over onderwijs (2)
- Woordenschat voor persoons eigenschappen oefenen en uitbreiden
- Oefening grammatica en intonatie imperatief
- Spreken over introversie en extraversie

Les 10:

- Goed begrip gelezen tekst en nieuwe woordenschat
- Spreken over introversie en extraversie
- Uitspraak: oefenen met toon en met klemtoon
- Goed begrip en gebruik van modale partikels

Les 11:

- Modale partikels adequaat gebruiken
- Goed begrip gelezen tekst en nieuwe woordenschat
- Nieuwe woordenschat toepassen
- Beeldende beschrijvingen geven

Les 12:

- Nabespreken praktijkopdracht
- Spreken over dromen
- Goed begrip en gebruik woordenschat en grammatica (eindtoets)
- Rollenspel: vergaderen en een plan opstellen en presenteren

Les 13:

- Nabespreken praktijkopdracht
- Nabespreken eindtoets
- Cursusevaluatie
- Spreken: een monoloog geven en vragen beantwoorden

DEEL B: STUDEREN

B1 Grammatica

B1.1 Adjectieven (hoofdstuk 1)

Met de basisgrammatica van adjectieven heb je in het verleden al kennisgemaakt: een adjectief krijgt een -e op het eind als het gebruikt wordt in combinatie met een de-woord of met een definitief het-woord, en juist geen -e bij een indefinitief het-woord of als het op zichzelf wordt gebruikt aan het einde van een zin. Dus:

de mooie film een mooie film De film is mooi.

het mooie boek een mooi boek Het boek is mooi.

Op deze basisregel bestaan echter diverse uitzonderingen die in verschillende categorieën zijn onder te verdelen.

1 Adjectieven eindigend op -en krijgen geen -e

Bijv. een gebakken ei, mijn eigen woning, een gedegen rapportage, het gebroken glas

* Hier bestaat geen complete lijst van, maar deze adjectieven zijn eenvoudig aan hun vorm te herkennen.

2 Traditionele materialen (veelal organisch of van metaal) krijgen -en in plaats van -e

Bijv. een houten tafel, een wollen trui, een gouden ring, een glazen fles, etc.

Moderne industriële materialen zijn onveranderlijk: de plastic tas, nylon sokken, kunststof kozijnen

3 Vaste woordcombinaties met het-woorden

Bijv. het openbaar vervoer, het centraal station, het hoger onderwijs, het Stedelijk Museum, het Openbaar Ministerie, het cultureel erfgoed, het Algemeen Dagblad, etc.

* Hier bestaat evenmin een complete lijst van. Je kunt het beste een lijst bijhouden en aanvullen als je zulke combinaties tegenkomt.

4 Formele functie- en statusaanduidingen:

Bijv. de administratief medewerker, de bijzonder hoogleraar, een plaatsvervangend directeur, een politiek vluchteling, etc.

* Ook hiervan bestaat geen complete lijst. Het bijhouden en aanvullen van een lijst kan je hier helpen.

* Let op: het adjectief zegt hier alleen iets over de functie/status en niets over de persoon met deze functie/status. De persoon is niet per se bijzonder maar diens hoogleraarschap wel. (Een bijzonder hoogleraar wordt niet door de universiteit betaald maar door bijv. een NGO, een fonds of een bedrijf.) Als je vindt dat juist de persoon bijzonder is, door bijv. een eigenzinnige stijl van college geven, kun je hem een bijzondere hoogleraar noemen. Er kan dus een betekenisverschil ontstaan door de -e aan het adjectief toe te voegen.

5 Complimenteuze persoonsaanduidingen

Bijv. een groot politicus, een getalenteerd pianiste, een begenadigd schilder, etc.

*Let op: hier kunnen ook weer betekenisverschillen ontstaan. Een groot intellectueel betekent dat deze persoon belangrijk en succesvol is, een grote politicus heeft een groot lijf.

6 Bij de woorden 'mens', 'figuur', of 'persoon' kunnen we ook *niet*-complimenteuze adjectieven zonder -e gebruiken.

Bijv. een irritant mens, een onsympathiek figuur, een naar persoon

B1.2 Indirecte rede (hoofdstuk 1)

De grammaticale vorm van de indirecte rede heb je als het goed is al eerder geleerd. Het boek en het pdf-document *Grammatica 2* in de online omgeving van Nederlands naar perfectie herhalen deze. Nederlands naar perfectie besteedt minder aandacht aan woorden waarmee we deze vorm gebruiken. Het gaat niet alleen om woorden als 'zeggen', 'vinden' of 'vragen', maar om een breder scala aan werkwoorden. Hieronder volgt een (niet-uitputtend) overzicht.

concluderend: verwachten, vermoeden, veronderstellen, concluderen, constateren

- De politiecommissaris vermoedt dat er sprake is van een misdrijf.

neutraal: zeggen, vertellen, aangeven, (ver)melden, mededelen, verklaren, toelichten, rapporteren, erop wijzen

- De verslaggever verklaarde dat zij met twintig belanghebbenden uit de wijk had gesproken.

voorzichtig/suggestief: suggereren, insinueren, erop zinspelen

- De vrouw insinueerde dat hij regelmatig was vreemdgegaan.

assertief/opiniërend: menen, stellen, beweren, betogen, geloven, verwachten/eisen, benadrukken, verlangen

- De aannemer betoogde dat zijn cliënt geen gronden had om de betaling op te schorten.

kritisch: betwisten, ontkennen, bestrijden

- Ik bestrijd dat ik dat tegen hen zou hebben gezegd.

B1.3 Er (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 herhaalt het woordje 'er' in zijn verschillende functies:

1. er als voorlopig subject in een zin met een indefiniet subject ("Er staat iemand voor de deur.")

2. er als plaatsaanduiding ("Hij werkt in Utrecht, maar hij woont er niet.")

3. kwantitatief er ("Ida heeft twee elektrische fietsen en haar man heeft er zelfs drie.")

4. er met een prepositie (terugwijzend: "Ik zal vanavond koken, want ik heb er genoeg tijd voor." / en vooruitwijzend: "We kijken ernaar uit je weer te zien!")

5. er in passieve zinnen zonder subject ("Er werd in verschillende steden gedemonstreerd.")

In de online omgeving van Nederlands naar perfectie vind je bij H2 twee pdf-bestanden met uitleg over het gebruik van 'er' incl. de regels voor woordvolgorde. Zie *2 Welzijn en voeding / Tekst 1 / Bij Grammatica 1* en *2 Welzijn en voeding / Tekst 2 / Bij Grammatica 2*.

Niet besproken in Nederlands naar perfectie, maar wel goed om te weten is dat 'er' ook onderdeel is van veel (samengestelde) werkwoorden zoals *eraan komen* ("Momentje, ik kom er zo aan!"), *eruitzien* ("Hoe ziet het avondprogramma eruit?"), *ervandoor gaan* ("Zullen we ervandoor gaan?"). Het woordje 'er' heeft hier geen grammaticale functie. Dergelijke samenstellingen kun je het beste leren als woordenschat/idioom. Zie voor een overzicht: <https://taaladvies.net/combinaties-met-er-loze-voornaamwoordelijke-bijwoorden-algemeen/>.

Ten slotte, en evenmin besproken in Nederlands naar perfectie, kent het Nederlands de in de spreektaal gangbare combinaties *overal/ergens/nergens + prepositie*.

Deze structuur bevat geen 'er' maar werkt op dezelfde wijze als er/hier/daar + prepositie, vandaar de vermelding hier.

Overal, ergens en nergens + prepositie fungeren als alternatief voor prepositie + alles, iets resp. niets.

Vergelijk:

Fout: X Ik geniet van het.

Goed: ✓ Ik geniet ervan.

Ongebruikelijk: X Hij bemoeide zich met alles. Gebruikelijk: ✓ Hij bemoeide zich overal mee.
Ongebruikelijk: X Zoek je naar iets? Gebruikelijk: ✓ Zoek je ergens naar?
Fout: X Dat slaat op niets. Goed: ✓ Dat slaat nergens op.

B1.4 Complexe zinnen met structuurwoorden (hoofdstuk 3)

Een vrij uitgebreid overzicht van structuurwoorden, hun betekenis/functie en hun grammaticale toepassing vind je achter in het boek op p. 334 t/m 337 en als pdf-document op de website. Als aanvulling daarop volgt hieronder een overzicht van (1) in Nederlands naar perfectie niet vermelde conjuncties, (2) functioneel geordende adverbia en (3) preposities.

1 Extra conjuncties

- alhoewel ('hoewel')
- alsof (vergelijking: Het lijkt alsof het huis een complete metamorfose heeft ondergaan.)
- daar (formeel 'omdat')
- gelijk (formeel 'zoals': Hij heeft zijn excuses aangeboden en ontslag genomen, gelijk het hoort.)
- (al) naargelang ('naarmate' of 'afhankelijk van': Het gewicht van een woord in een zin verandert in het Nederlands al naargelang je het met of zonder nadruk uitspreekt.)
- ofschoon (formeel 'hoewel')
- opdat ('zodat' voor een doel, maar niet voor een resultaat)
- vermits (formeel 'omdat' in Vlaanderen, geen standaardtaal in Nederland)
- waar (contrast: Waar ik dit weekend moet overwerken, is m'n vriend lekker een weekendje weg.)
- zoals / net als (vergelijking: We hebben elkaar goed geholpen, zoals we eigenlijk altijd doen.)

2 Adverbia

- tijd/chronologie: aanvankelijk, binnenkort, daarna, daarvóór, dan, eerst, gaandeweg, inmiddels, later, nu, ondertussen, sindsdien, ten slotte, toen, tot nu toe, uiteindelijk, vervolgens, weldra

Aanvankelijk dacht ik dat het moeilijk zou zijn, maar het viel gelukkig mee.

We gaan *binnenkort* op vakantie naar Spanje.

Ze werkt *inmiddels* als zelfstandige. *Daarvóór* heeft ze lang bij een bedrijf gewerkt.

Laten we je plan uitvoeren. We zullen *gaandeweg* wel zien of er problemen zijn.

Ik ben tot 15.00 uur erg druk, maar ik kan je *ondertussen* wel even bellen.

Het internet kende zijn doorbraak in de jaren 90. *Sindsdien* is er veel veranderd in de wereld.

Mijn man heeft de griep, maar ik heb *tot nu toe* geen klachten gehad.

In het begin wist ik niet wat ik moest doen, maar *uiteindelijk* vond ik de oplossing.

Weldra is het januari en dan worden de dagen weer langer.

- opsomming: bovendien, bovenal, daarnaast, in de eerste/tweede/etc plaats, (niet alleen ...,) ook, ten eerste/tweede, ten slotte, tevens, verder, voorts

Wandelen in de natuur is rustgevend en *bovendien* goed voor je conditie.

Christine is een capabele medewerker en *bovenal* een leuk mens.

In de eerste plaats moeten we kwaliteit leveren en *daarnaast* moet het betaalbaar zijn.

Niet alleen was ze te laat op de afspraak, *ook* had ze het rapport thuis laten liggen.

Dirk werkt als ingenieur aan infrastructuurprojecten. *Tevens* begeleidt hij stagiairs.

- tegenstelling/toegeving: anderzijds, aan de ene kant, aan de andere kant, daarentegen (niet aan begin van een zin), desondanks, echter, enerzijds, evenwel, desalniettemin, in sommige opzichten, in andere opzichten, niettemin, toch

Het is inhoudelijk een goed voorstel. *Anderzijds* vraag ik me af of het betaalbaar is. *Enerzijds* klinkt zijn verklaring ongeloofwaardig. *Aan de andere kant* lijkt hij serieus. Petra en Walter zitten niet in het bestuur. Erik *daarentegen* is bestuursvoorzitter. De arts gaf haar een kleine kans op herstel. *Desondanks/Niettemin* bleef ze positief. We wilden graag met hem verder. Hij heeft *echter/evenwel* besloten het bedrijf te verlaten.

- vergelijking: eveneens, evenmin, evenzeer, ook, relatief = verhoudingsgewijs, zo

Frederique is vandaag niet aanwezig en Daan *evenmin*.
De aanbieding geldt voor niet-leden *evenzeer* als voor leden van de club.
Verhoudingsgewijs is het goedkoper om XL-verpakkingen te kopen in de supermarkt.
Mijn partner is soms vergeetachtig en eerlijk gezegd ben ik net zo.

- oorzaak/reden: immers, namelijk, (beide niet aan begin van een zin), per slot van rekening

We kunnen wel naar het strand gaan vandaag. Het is *immers* prachtig weer.
Rogier komt niet naar de vergadering. Hij heeft zich *namelijk* ziek gemeld.

- doel/resultaat: als gevolg daarvan = bijgevolg = daardoor, daarom, hierdoor, om die/deze reden, zodoende

Het heeft gevroren vannacht. *Als gevolg daarvan* zijn de wegen vanochtend glad.
Ik las in de groepsapp dat ze ziek was. *Zoende* besloot ik op ziekenbezoek te gaan.

- conclusie: al met al = alles bij elkaar genomen, blijkbaar = kennelijk, kortom, met andere woorden, schijnbaar

Al met al was het een geslaagde dag.
Ze neemt de telefoon niet op. *Kennelijk* is ze met andere dingen bezig.
Ik heb gewerkt, gesport en opgeruimd. *Kortom*, ik heb een productieve dag gehad.
Hij lijkt boos door zijn drukke gebaren, maar *schijnbaar* is hij altijd zo.

- waarschijnlijkheid: allicht, eventueel, misschien, mogelijk, ongetwijfeld, uiteraard, wellicht, zeker

Zaterdag 24 maart vier ik mijn verjaardag. Je bent *allicht/uiteraard* van harte welkom.
Ik ben per mail bereikbaar, maar je kunt me *eventueel* ook bellen als het urgent is.
Wow, Alice heeft een kleurtje. Ze is *ongetwijfeld* op vakantie geweest.
Mijn appje wordt niet verzonden. *Wellicht* is er een probleem met de verbinding.

3 Preposities

Ten slotte kent het Nederlands ook veel preposities die we gebruiken om structuur aan te brengen. Hieronder volgt een (alfabetisch) overzicht van zulke preposities, met voorbeeldzinnen bij de minder frequente preposities:

behalve = behoudens, betreffende, binnen, buiten, conform, dankzij, door, exclusief, gedurende, gezien, inclusief, inzake, jegens, met, middels, na, naar, naast, namens, niettegenstaande, omstreeks, omtrent, ondanks, onder, ongeacht, over, overeenkomstig, per, richting, rond, rondom, sinds, tegen, tegenover, tijdens, tot, tussen, uit, uitgezonderd, van, vanaf, vanuit, vanwege, via, volgens, voor, (voor) wat betreft, wegens, zonder

- *Behalve/Behoudens/Buiten/Uitgezonderd* Sara was iedereen aanwezig.
- Ik heb enkele opmerkingen *betreffende/inzake* de berekening van de kosten.
- *Dankzij* haar hulp hebben we het project op tijd afgerond.
- We moeten handelen *conform/overeenkomstig* de contractvoorwaarden.
- Het is *gedurende/tijdens* de presentatie niet toegestaan foto's te maken.

- Hij is *gezien* zijn leeftijd nog erg fit.
- *Inclusief* de nieuwe medewerkers bestaat ons team nu uit twintig mensen.
- Het is niet gepast om je zo te gedragen *jegens/tegenover* je collega's.
- Frankrijk is *met* Duitsland het invloedrijkste land in de Europese Unie.
- U kunt zich legitimeren *middels* het tonen van een geldig paspoort of rijbewijs.
- Ze heeft *naast* Spaans ook Literatuurwetenschap gestudeerd.
- Ik spreek *namens* het hele team als ik zeg dat ik ontzettend blij voor je ben!
- *Niettegenstaande/Ondanks* het slechte weer heb ik een leuke dag met jullie gehad.
- De eerste moderne smartphones verschenen *omstreeks/rond* 2008 op de markt.
- Er is veel discussie *omtrent/rondom* de bezuinigingsplannen van het kabinet.
- Alle passagiers moeten een autogordel om, *ongeacht* hun plek in de auto.
- *Vanuit* zijn beroepsachtergrond heeft hij veel ervaring met probleemjongeren.
- Het festival is *vanwege/wegens* de slechte weersomstandigheden afgelast.
- *Volgens* de burens was de dader een jonge man met kort bruin haar en een baardje.
- *Voor wat betreft* de planning kunnen we pas afspraken maken als iedereen er is.

B1.5 Dubbele infinitief / vervangende infinitief (hoofdstuk 3)

Zinnen die eindigen met twee infinitieven zijn niet ongebruikelijk in zinnen met moeten, zullen of zouden als eerste werkwoord.

Van zulk gedrag moet je iets *kunnen zeggen*.
Ilya zal ook wel naar de borrel *willen komen*.
Pardon, zou ik hier *mogen zitten*?

Een andere gelegenheid waarbij we een dubbele infinitief moeten gebruiken, is wanneer we een perfectum willen maken van een hulpwerkwoord. Een hulpwerkwoord is een werkwoord dat niet op zichzelf wordt gebruikt, maar een ander werkwoord, het hoofdwkwoord, ondersteunt om het de juiste context te geven.

Zo'n hulpwerkwoord komt in perfectum in infinitiefvorm naast het hoofdwkwoord dat ook de infinitiefvorm heeft. Een dubbele infinitief dus. Dit type dubbele infinitief wordt ook wel vervangende infinitief genoemd, omdat de infinitiefvorm van het hulpwerkwoord de participiumvorm vervangt. Deze grammatica komt in H3 Nederlands naar perfectie aan bod.

Lydia heeft haar afspraak *moeten uitstellen*. (dus niet: 'gemoeten uitstellen')
Ik heb de zon niet in mijn gezicht *voelen branden*, maar ik ben erg rood! (niet: 'gevoeld branden')
We hebben zeker een uur op de trein *staan wachten*.
Hij heeft me met zijn uitspraken *doen twijfelen* over mijn studiekeuze.

De volgende hulpwerkwoorden krijgen in het perfectum de infinitiefvorm:

- modale werkwoorden: willen, kunnen, moeten, mogen, hoeven
- twee werkwoorden van beweging: komen, gaan
- drie werkwoorden van zintuiglijkheid: zien, horen en voelen
- vier werkwoorden van positie: zitten, liggen, staan, lopen
- twee werkwoorden van causaliteit (oorzakelijkheid): doen en laten
- enkele andere werkwoorden: leren, helpen, durven, zijn (=> wezen)

Let op: veel van deze werkwoorden kunnen ook als zelfstandig werkwoord gebruikt worden (dus niet als hulpwerkwoord). Dan is er in perfectum geen dubbele infinitief en gebruik je gewoon het participium.

We zijn na onze eindexamens op vakantie *gegaan*.
Ze was altijd geduldig met onbeleefde klanten. Ik heb dat nooit *gekund*. Ik werk nu ergens anders.

Complexere zinnen met drie infinitieven komen ook voor. We kunnen namelijk veel hulpwoorden combineren met andere hulpwoorden vóór het hoofdwerkwoord.

Mensen op het platteland hebben vannacht het noorderlicht *kunnen zien schijnen*.
Ik heb mijn fiets al voor de tweede keer in drie maanden *moeten laten repareren*.
Zij heeft door het ongeluk niet opnieuw *hoeven leren lopen*, maar haar vriend wel.

Bij zullen/zouden + perfectum zijn zelfs combinaties met vier of vijf infinitieven mogelijk.

- Ik heb Elias niet meer gezien, maar hij *zal* wel buiten *zijn gaan staan roken*.
- Hij *zou* haar nooit van gedachte *hebben kunnen doen veranderen*.
- De stewards *zouden* het geweld in het stadion nooit *moeten kunnen hebben laten gebeuren*.

Dergelijke constructies zijn echter erg ongebruikelijk en kun je vaak beter vermijden.

In de C1.2-cursus gaan we dieper in op zinnen met meerdere infinitieven achter elkaar in een zin.

B1.6 Imperatief (hoofdstuk 4)

De vorm van de imperatief (formeel met u en informeel zonder subject) wordt in het pdf-bestand in de online omgeving van Nederlands naar perfectie besproken. Zie *4 Psychologie / Tekst 1 / Bij Grammatica 1*.

Verder geeft dat bestand 'wees' als imperatiefvorm voor het werkwoord 'zijn'. Hier is nog een voorbeeld:

- Ik was helaas te laat met kaartjes reserveren voor het toneelstuk. Het was helemaal uitverkocht.
- Wees blij! Het was een heel matige voorstelling.

Waar het bestand niet op ingaat, is het *gebruik* van de imperatief in het gesproken en geschreven Nederlands. Wanneer is een imperatief wel of juist niet op zijn plaats? Over het algemeen is het verstandig om terughoudend om te gaan met de imperatief. Hoewel Nederlanders efficiëntie in de communicatie waarderen, lijkt hun afkeer van autoriteit zwaarder te wegen en een imperatief klinkt al snel autoritair.

In gesproken Nederlands kun je in de volgende situaties imperatieven gebruiken.

1. Als aansporing.

Denk aan beleefdheden als *Kom maar binnen*, *Doe je jas lekker uit*, *Ga zitten*, en *Doe alsof je thuis bent*. Of als iemand vraagt of hij iets mag doen, dan is het antwoord: *Doe maar*. Of: *Ga je gang*. En als je iemand succes wenst, zeg je: *Zet hem op!* of *Doe je best!* Denk ten slotte ook aan marketing- en reclametaal als *Wacht niet!*, *Bestel nu!*, of *Boek vandaag nog je ticket!*

2. In geval van nood of urgentie.

Kijk uit! *Pas op!* *Stop!* Hier is geen tijd voor beleefdheden (en dus ook niet voor woordjes als 'maar' of 'even'). Het hoeft hier trouwens niet altijd om leven en dood te gaan. Je kunt ook een imperatief gebruiken om iemand te attenderen op iets wat voor die ander *mogelijk* belangrijk is: *Vergeet je paraplu niet!*

3. Als je gevraagd bent om instructies te geven.

Denk aan een docent: *Open het boek maar eens op p. 49*. Of een arts: *Doet u uw overhemd maar even uit*. Of een yoga-instructeur: *Adem rustig in*. Etc.

De categorieën hierboven hebben gemeen dat de imperatief steeds gebruikt wordt om de ander te helpen, en dus niet om de ander te dwingen jou te helpen. Je bent met andere woorden niet autoritair als je in deze gevallen een imperatief gebruikt. Als je iemand wilt verzoeken jou te

helpen of iets voor jou te doen, is een imperatief niet gepast, zelfs niet voor een baas jegens een werknemer. In dat geval moet je een vraag stellen met *Kun je ...?* of *Wil je ...?*, of eventueel met *Zou je ... kunnen/willen ...?*. Dit geldt voor zowel gesproken als geschreven Nederlands.

In het geschreven Nederlands kun je in de volgende situaties imperatieven gebruiken.

1. Als aansporing.

Aanmoedigingen kunnen niet alleen mondeling maar ook schriftelijk. Je kunt in een e-mail of app-bericht iemand desgevraagd permissie geven met *Doe maar!* of met *Ga je gang*. En ook de eerder genoemde succeswensen *Zet hem op!* en *Doe je best!* kunnen prima schriftelijk. Verder zie je in (informele) correspondentie wel frases als *Laat maar weten wanneer je tijd hebt om te bellen*. Of *Kijk maar of je online of offline meedoet aan de vergadering*. Ook de eerder genoemde marketing- en reclametaal kun je niet alleen in gesproken maar ook in geschreven reclame tegenkomen.

2. Als instructie.

Anders dan in het gesproken Nederlands kan het in het geschreven Nederlands omwille van efficiënte communicatie (ruimtebesparing, duidelijkheid) wenselijk zijn om de imperatief te gebruiken voor instructies. Denk aan handleidingen: *Houd de rode knop drie seconden ingedrukt*. Aan kookrecepten: *Verwarm de oven voor op 200 °C*. En aan informatieborden: *Gooi afval in de daarvoor bestemde bakken*. N.B. Vaker wordt op zulke borden geen imperatief gebruikt maar een nog simpelere telegramstijl: *Afval in de bakken*. *Uitrit vrijlaten*. *Alcohol verboden*.

B1.7 Modale partikels (hoofdstuk 4)

De meeste modale partikels zul je zeer regelmatig tegenkomen, zeker in gesproken Nederlands. Vaak kun je deze woorden weglaten zonder dat een zin zijn betekenis verliest. Toch geven deze woorden wel degelijk (meer) betekenis aan wat je wil zeggen. Hieronder vind je een overzicht van veelvoorkomende modale partikels met uitleg van hun betekenis en hun gebruik.

Partikel	Globale betekenis/functie	Typische context	Voorbeeld
maar	verzachtend, bemoedigend, uitnodigend	vooral bij imperatieven	<i>Proef maar!</i> <i>Ik zeg het maar gewoon.</i>
even	kortdurend/kleine moeite	imperatief/aanbod	<i>Wacht even hier.</i> <i>Zal ik even kijken?</i>
eens	één keer, ik zal je er niet vaker mee lastig vallen	imperatief/vraag	<i>Vertel eens over je date.</i> <i>Wil jij eens kijken?</i>
toch	verbazing/tegenspraak of aandrang	alle zinstypen	<i>Doet hij toch mee?</i> <i>Schiet toch eens op!</i>
wel	positieve tegenstelling, geruststelling	alle zinstypen; 2e functie niet in vragen	<i>Zij kan niet, maar ik wel.</i> <i>Ik help je wel.</i>
nou	kader (inleiding/conclusie) of aandrang	zinsaanloop, imperatief	<i>Nou, ga lekker zitten.</i> <i>Ga nou zitten!</i>
dan	opvolging/consequentie, lichte druk	vraag, imperatief	<i>Kom je dan vanavond?</i> <i>Luister dan naar me!</i>

Partikel	Globale betekenis/functie	Typische context	Voorbeeld
ook	additief, vaak klagend/typerend	alle zinstypen (hier vaak standaardzin)	<i>Hij komt ook altijd te laat.</i>
al, alvast	eerder dan verwacht, vaak verzachtend, opbeurend	standaardzin, niet in vragen	<i>Deel 1 is klaar, dus dat is alvast iets.</i>
juist	focus/correctie	alle zinstypen	<i>Dat is juist het punt.</i>
echt, heus	verzekering, nadruk	standaardzin, niet in imperatief	<i>Het komt heus goed. Je moet echt meedoen!</i>
hoor	zinsafsluiter: nadruk, geruststelling	zinseinde	<i>Dat wist ik wel hoor. Zeg maar jij hoor.</i>
hè	zinsafsluiter: uiting van betrokkenheid, vraag om bevestiging/instemming	zinseinde, vragend	<i>Fijn hè? Dat is niet makkelijk hè?</i>
toch?	zinsafsluiter: controlevraag ter bevestiging	zinseinde, vragend	<i>Je komt ook mee, toch?</i>
eigenlijk	nuancering, precisering, correctie	alle zinstypen, niet in imperatief	<i>Eigenlijk heb ik geen zin. Dat kan eigenlijk niet.</i>
goh	lichte verbazing (positief of negatief)	zinsaanloop	<i>Goh, wat een mooi schilderij!</i>
joh	informele aanspreekvorm	meestal einde zin of vooraan in quote	<i>Doe normaal joh! Dus ik zeg "joh, wie denk je wel niet dat je bent?"</i>
soms	synoniem voor misschien	alle zinstypen	<i>Weet jij soms waar Ed is?</i>